

เปรียบเทียบการเมืองการปกครองระหว่างไทยกับอังกฤษ Compare Politics and Government Between Thailand with England

พระครูธรรมธร วรวุฒิ จิตตญาณ (สุวรรณจู)

พระมหาไทยน้อย ญาณเมธี (สาลงสิงห์)

ไพรัช พันชมภู

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา

Phrakhru Thammathorn Worawut Jittayano (Suwannaju)

Phramaha Thainoi Yanamethi (Salangsing)

Phairat Phuenchomphoo

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, Thailand

Email: thammathornworawut@gmail.com

วันที่รับบทความ: 7 มกราคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ 2 กุมภาพันธ์ 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 5 กุมภาพันธ์ 2567

Received: January 7, 2024; Revised: February 2, 2024; Accepted: February 5, 2024

บทคัดย่อ

การเมืองการปกครองของไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ถือเป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งไทยได้ใช้รูปแบบหรือโครงสร้างของสถาบันทางการเมืองการปกครองที่มีความคล้ายคลึงกันกับอังกฤษ แต่กลับมีความแตกต่างกันในเชิงปฏิบัติที่เห็นเป็นรูปธรรม และความเป็นประชาธิปไตยอย่างอังกฤษ เช่น ในด้านความเป็นสถาบันทางการเมืองของรัฐสภา พบว่า รัฐสภาไทยยังขาดความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของฝ่ายนักการเมือง มีการแทรกแซงหรือการแทรกซึมกระบวนการตัดสินใจในระดับวุฒิสภา รัฐสภาของอังกฤษมีความเป็นอิสระโดยเด็ดขาดและสูงสุด ซึ่งจำกัด “อำนาจอธิปไตย” ไว้ในขอบเขตของกฎหมายที่จะกำหนดจากรัฐสภา รัฐสภามีอำนาจมากกว่าทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ ส่วนการพัฒนาทางการเมืองของไทยยังขาดการสร้างกลไกที่มีมาตรฐานในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองในทางปฏิบัติ ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่วนประชาชนอังกฤษทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง และเข้าไปสู่ระบบการเลือกตั้งเพื่อการตัดสินใจทางการเมืองซึ่งกำหนดให้พรรคใดพรรคหนึ่งที่ได้รับเสียงข้างมากเป็นผู้บริหารประเทศ ดังนั้น จึงมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีในการศึกษาเปรียบเทียบการเมืองการปกครองระหว่างไทยกับอังกฤษ 2) เพื่อเปรียบเทียบการเมืองการปกครองระหว่างไทยกับอังกฤษ ได้แก่ 1) ความเป็นสถาบันทางการเมืองของรัฐสภา ประกอบด้วย 1.1) การมีอิสระต่อการปฏิบัติงาน 1.2) การมีการตรวจสอบและการถ่วงดุลอำนาจ 1.3) การมีความรับผิดชอบต่อประชาชน 2) การพัฒนาทางการเมือง ประกอบด้วย 2.1) ความชอบธรรมของระบบการเมือง 2.2) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการเมือง 2.3) เสถียรภาพของระบบการเมือง

คำสำคัญ : เปรียบเทียบ; การเมืองการปกครองไทย; การเมืองการปกครองอังกฤษ

Abstract

Thai politics and government from the past to the present, are considered a time of change. Which Thailand has used the form or structure of political institutions governance that are similar with England. But there are differences In practice that is concrete and democracy like England such as in terms of the political institution of parliament, found that, The Thai parliament still lacks independence in carrying out the political activities of politicians Possess intervention or Infiltration of the decision-making process at the Senate level. The British Parliament has absolute and highest independent, which limit "Sovereignty" within the scope of the law to originate from parliament. Parliament has more power than both the Executive and Judicial Branch. Political development sections such as, Thailand still lacks the creation of a standardized mechanism in for driving political activities in practice, the opportunity is given to the people to participate in politics both directly and indirectly. As for all British citizens, they can participate in the political process. and enter the electoral system for political decision-making. Which determines which party receives the majority to be the country's administrator. Therefore, there is an objective 1) To study concepts and theories in education and compare politics and government between Thailand with England. 2) For comparison of politics and government between Thailand with England, namely 1) The political institution of parliament, together with, 1.1) Having independence in performing work. 1.2) There are checks and balances of power. 1.3) Having responsibility towards the people. 2) political development, together with, 2.1) Legitimacy of the political system. 2.2) Efficiency and effectiveness of the political system. 2.3) Stability of the political system.

Keywords: Compare; Thai Politics; England Politics

บทนำ

การเมืองการปกครองของไทยตั้งแต่ พุทธศักราช 2475 ถึงปัจจุบัน ถือเป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองไทย เกิดการปฏิวัติโดยคณะราษฎรและได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ มีสถาบันทางการเมืองเกิดขึ้น มีการปฏิวัติ รัฐประหาร และกบฏ เกิดความขัดแย้งทางการเมืองการปกครองมาโดยตลอด ซึ่งตรงข้ามกับการเมืองการปกครองในความเป็นประชาธิปไตยแบบอังกฤษ ที่มี

รูปแบบการปกครองอันมีกษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญและระบบสภาคู่ ซึ่งไทยได้ใช้รูปแบบหรือโครงสร้างของสถาบันทางการเมืองการปกครองที่มีความคล้ายคลึงกันกับอังกฤษ แต่กลับมีความแตกต่างกันในเชิงปฏิบัติที่เห็นเป็นรูปธรรม ในความมีเสถียรภาพทางการเมืองการปกครอง และความเป็นประชาธิปไตยอย่างอังกฤษ

ด้วย “สถาบันทางการเมือง” ถือได้ว่าเป็นกลไกสำคัญสำหรับการขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อประเทศที่กำลังพัฒนาที่ต้องการสร้างระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งเป็นรากฐานในการปกครอง เพราะภายใต้สถานภาพของความเป็นกลไกทางการเมืองย่อมเกี่ยวพันกับการพัฒนาทางการเมือง (Political Development) ไปพร้อมกันด้วย ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในความเป็นสถาบันทางการเมือง ได้แก่ รัฐธรรมนูญ สถาบันกษัตริย์ สถาบันนิติบัญญัติ หรือรัฐสภา สถาบันบริหาร ได้แก่ รัฐบาล หรือ คณะรัฐมนตรี สถาบันตุลาการ ได้แก่ ศาล พรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ เป็นต้น ล้วนถือเป็นกลไกที่สำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยให้ยั่งยืนภายใต้กระบวนการทำให้เป็นประชาธิปไตย (Democratization) ทั้งนี้ตลอดระยะเวลากว่า 8 ทศวรรษที่ผ่านมา ได้สะท้อนถึงภาพของการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง กระทั่งอาจสรุปเป็นตัวแบบเพื่ออธิบายปรากฏการณ์การเมืองไทยผ่านกระบวนการทางการเมืองที่มีสถาบันทางการเมืองเหล่านี้แสดงบทบาทเดิม ๆ หรือคล้ายคลึงจากที่เคยปฏิบัติกันมาอยู่เสมอ เช่น ตัวแทนของประชาชนที่ได้รับเลือกตั้งเพื่อเข้าไปทำหน้าที่เป็นปากเสียงให้ประชาชนและรับใช้ประชาชน ไม่ได้ทำหน้าที่และทำตามนโยบายในการหาเสียงไว้ การบริหารประเทศของรัฐบาลที่ขาดความมีเสถียรภาพและไม่มั่นคง เป็นต้น (ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร, 2557; มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์, 2553)

ในฐานะ “รัฐสภา” เป็นสถาบันทางการเมืองที่นับว่ามีบทบาทสำคัญทางการเมืองฝ่ายนิติบัญญัติโดยรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 ได้ระบุเอาไว้ว่า “รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา” นั้นจึงเป็นที่ทราบได้ว่าในด้านการใช้อำนาจรัฐระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร หรือรัฐสากับฝ่ายรัฐบาลมีปฏิสัมพันธ์กันและยังคงผสมผสานไปกับแนวคิดการเมืองในระบอบรัฐสภาที่เห็นว่ารัฐบาลจำเป็นต้องมาจากพรรคการเมือง ที่สำคัญก็คือ การเข้าครอบงำฝ่ายนิติบัญญัติด้วยการอิงอาศัยจำนวนสมาชิกรัฐสภาย่อมทำให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจนว่า รัฐสภา พรรคการเมือง และรัฐบาล คือ กลุ่มคนเดียวกัน ทำให้เกิดการแทรกแซง ขาดการถ่วงดุลอำนาจ ไม่มีกลไกในการควบคุม และการตรวจสอบที่ขาดความชัดเจน ซึ่งยังส่งผลกระทบต่อระบบสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ ตามมาอีกด้วย

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบประเด็นสำคัญ ดังเช่น จิราภิตดี แสงลี (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ลักษณะพื้นฐานของการปกครองระบบรัฐสภา: ศึกษาเปรียบเทียบระบบรัฐสภาในอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น และไทย พบว่า ระบบรัฐสภากำเนิดขึ้นมาจากประเทศอังกฤษและไม่ได้เป็นผลมาจากข้อคิดทฤษฎีหรือการปรุงแต่งของนักคิดผู้ใดผู้หนึ่ง หากแต่ระบบรัฐสภาเป็นผลมาจากวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน ครั้นเมื่อนำระบบรัฐสภาที่เกิดขึ้นไปเชื่อมโยงกับหลักการแบ่งแยกอำนาจโดยพิจารณาเฉพาะรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติจะพบได้ว่า หากมีการแบ่งแยกอำนาจโดย

เคร่งครัด การปกครองที่เกิดขึ้นเป็นระบบประธานาธิบดี แต่หากมีการแยกอำนาจโดยไม่เคร่งครัด การปกครองที่เกิดขึ้นเป็นระบบรัฐสภา ดังนั้น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการปกครองระหว่างระบบประธานาธิบดีและระบบรัฐสภาแล้ว จะเห็นได้ว่าระบบรัฐสภามีลักษณะพื้นฐานที่สำคัญร่วมกัน 3 ประการ คือ (1) ฝ่ายบริหารเป็นฝ่ายบริหารแบบอำนาจคู่ (Dualist Executive) คือประกอบด้วยประมุขของรัฐและคณะรัฐมนตรี (2) ฝ่ายบริหารอาจใช้กลไกตามรัฐธรรมนูญในการยุบสภาได้ และ (3) คณะรัฐมนตรีมีความรับผิดชอบทางการเมืองต่อสภา ซึ่งลักษณะพื้นฐานทั้ง 3 ประการเป็นลักษณะพื้นฐานที่ใช้ในการจำแนกการปกครองระบบรัฐสภาให้มีความแตกต่างไปจากระบบประธานาธิบดีเท่านั้น และจะเป็นประเด็นหลักที่ใช้ในการพิจารณารายละเอียดของระบบรัฐสภาในประเทศต่าง ๆ ต่อไป ในประเทศที่ประสบความสำเร็จในการนำระบบรัฐสภาไปใช้ในการจัดโครงสร้างสถาบันทางการเมือง ได้มีการนำระบบรัฐสภาไปปรับใช้อย่างหลากหลายเพื่อให้เข้ากับบริบทในประเทศของตน เช่น ระบบรัฐสภาในประเทศฝรั่งเศส เป็นระบบรัฐสภาที่เกิดขึ้นในประเทศที่มีรูปของรัฐเป็นรัฐเดี่ยวและมีประมุขของรัฐเป็นประธานาธิบดี ในขณะที่ระบบรัฐสภาในประเทศเยอรมนีเป็นระบบรัฐสภาที่เกิดขึ้นในรูปของรัฐที่เป็นสหพันธรัฐและมีประมุขของรัฐเป็นประธานาธิบดี และระบบรัฐสภาในประเทศญี่ปุ่นเป็นระบบรัฐสภาที่เกิดขึ้นในรูปของรัฐที่เป็นรัฐเดี่ยวและมีประมุขของรัฐเป็นกษัตริย์ (พระจักรพรรดิ) จะเห็นได้ว่า ระบบรัฐสภาทั้งสามประเทศดังกล่าว เกิดขึ้นโดยมีปัจจัยทางการเมือง สังคม วัฒนธรรม และความประสงค์ที่เป็นภูมิหลังแตกต่างกัน จึงทำให้ระบบรัฐสภาของทั้งสามประเทศมีรายละเอียดเฉพาะของตนเองและความแตกต่างไปจากประเทศต้นแบบระบบรัฐสภาด้วย มีพิกที่จะต้องกล่าวถึงประเทศไทยที่มีโครงสร้างสถาบันทางการเมืองเป็นระบบรัฐสภา โดยโครงสร้างระบบรัฐสภาของไทยมีทั้งส่วนที่รับเข้ามาจากต่างประเทศ ทั้งที่เป็นส่วนที่รับเข้ามาทั้งหมด ส่วนที่รับเข้ามาบางส่วนแล้วนำมาดัดแปลง และส่วนที่ไม่ยอมรับเข้ามา จึงทำให้ระบบรัฐสภามีลักษณะเฉพาะที่เป็นของไทยเอง ด้วยเหตุนี้ ระบบรัฐสภาในตัวของมันเองจึงไม่มีอยู่จริง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือระบบรัฐสภาไม่มีความเป็นสากล หากแต่ระบบรัฐสภามีขึ้นเพื่อยุติการปกครองที่มีลักษณะพื้นฐานทั้งสามประการดังกล่าวข้างต้น และที่สุดแล้วแม้ประเทศที่มีการปกครองที่เรียกว่าระบบรัฐสภาจะมีลักษณะพื้นฐานทั้งสามประการร่วมกันก็ตาม แต่ลักษณะพื้นฐานเหล่านั้นสามารถมีรายละเอียดที่แตกต่างกันได้ ภูมิ มูลศิลป์ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาในระบบสภาคู่กับประสิทธิผลในการเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเมืองและการพัฒนาประชาธิปไตย พบว่า วุฒิสภาในต่างประเทศมักจะถูกลดทอนและถูกจำกัดเรื่องของอำนาจแม้ในบางประเทศจะมีรูปแบบการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาจากการแต่งตั้งทั้งหมดก็ตามสำหรับการพัฒนาทางด้านหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาไทยนับแต่อดีตถึงปัจจุบันพบว่าประเทศไทยยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนเกี่ยวกับโครงสร้าง องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาที่ลงตัว โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ก่อให้เกิดการวิพากษ์ในประเด็นที่มา และอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาซึ่งถูกมองว่าเป็นการสืบทอดอำนาจ ขัดต่อหลักการประชาธิปไตย ดังนั้น จึงควรแก้ไข

ความสัมพันธ์ทางอำนาจของวุฒิสภาไทยเพื่อการเป็นสถาบันที่มีบทบาทเสริมสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งของระบบการเมืองและประชาธิปไตยของไทยต่อไป

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาเปรียบเทียบการเมืองการปกครองของไทยกับอังกฤษ ผ่านแนวคิดทางด้านการเมืองเปรียบเทียบ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีในการศึกษาเปรียบเทียบการเมืองการปกครองระหว่างไทยกับอังกฤษ 2) เพื่อเปรียบเทียบการเมืองการปกครองระหว่างไทยกับอังกฤษ ซึ่งได้อาศัยแนวคิดการพัฒนาทางการเมืองของนักวิชาการทั้งต่างประเทศและในประเทศ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความคล้ายคลึงและความแตกต่างของกรณีศึกษาทั้งสองประเทศ ในการศึกษาตามแนวทางการพัฒนาทางการเมืองของความเป็นประชาธิปไตยต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีในการศึกษาเปรียบเทียบการเมืองการปกครองระหว่างไทยกับอังกฤษ

1. แนวคิดและทฤษฎีการเมืองการปกครองของไทย

การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการเมืองการปกครองตามแนวคิดตะวันตกมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบการเมืองการปกครองที่ไทยได้ยอมรับ คือ ระบอบประชาธิปไตย โดยมีนักวิชาการของไทยได้ศึกษาและให้ทัศนะพอสังเขป ดังนี้ รัชกาลที่ ๖ (2550) มีทัศนะเกี่ยวกับ ประชาธิปไตย ซึ่งเกิดขึ้นครั้งแรกในสมัยกรีก ว่าประชาธิปไตยในสมัยกรีกมีความแตกต่างจากประชาธิปไตยในสมัยปัจจุบัน คำว่า ประชาธิปไตย มาจากภาษาอังกฤษว่า “Democracy” แปลว่า การปกครองโดยประชาชน (Rule by People) หรือเรียกอีกประการหนึ่งได้ว่า “Popular Sovereignty” คือ อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน จากที่กล่าวไปจะเห็นได้ว่า นักวิชาการทั้งสี่ท่านมีแนวคิดที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับ ประชาธิปไตย คือ ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจหรืออำนาจเป็นของประชาชน พรชัย เลื่อนฉวี (2550) กล่าวว่า อำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศ อันประกอบด้วย 1) อำนาจในการออกกฎหมายเพื่อใช้บังคับในประเทศ 2) อำนาจในการบริหารกิจการบ้านเมือง และ 3) อำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดี ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยจะแบ่งแยกอำนาจ 3 ลักษณะนี้ และมอบให้องค์กรหรือสถาบันทางการเมืองของรัฐไปปฏิบัติ เห็นได้จากอมรรักษาสัตย์ และคณะ (2539) ได้สรุปหลักการของประชาธิปไตยที่นักรัฐศาสตร์ส่วนมากได้ศึกษาไว้ 14 ประการ ได้แก่ 1) ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เป็นผู้ทรงอำนาจอสูงสุด 2) รัฐบาลได้อำนาจมาจากประชาชน หรือโดยความยินยอมของประชาชน 3) ในประเทศขนาดใหญ่สมัยใหม่ที่ต้องใช้ประชาธิปไตยทางอ้อมนั้น จะต้องมีการเลือกตั้งผู้แทนและพนักงานของรัฐอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม โดยประชาชนสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้อย่างอิสระ 4) สถาบันทางการเมืองที่ทำหน้าที่ตัดสินใจทางการเมืองหรือวางนโยบายสาธารณะ ต้องตั้งขึ้นด้วยวิถีทางแห่งการแข่งขันเพื่อให้ได้รับคะแนนเสียงเห็นชอบจากประชาชน 5) ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตลอดเวลา ผ่านกลไกต่าง ๆ หรือใช้สิทธิที่จะแสดงบทบาทต่าง ๆ ได้โดยตรง 6) รัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อประชาชน ประชาชนมีสิทธิควบคุมการทำงานของรัฐบาลตลอดเวลาและมีสิทธิเปลี่ยนแปลง

รัฐบาลตามวิธีการที่กำหนดไว้ 7) อำนาจในการปกครองประเทศต้องไม่อยู่ในกำมือของคนคนเดียวหรือกลุ่มเดียว ต้องมีการแบ่งอำนาจการปกครองประเทศ 8) รัฐบาลต้องมีอำนาจจำกัด มีการแบ่งและกระจายอำนาจ มีการตรวจสอบและถ่วงดุลหรือคานอำนาจซึ่งกันและกัน 9) หน้าที่หลักของรัฐบาล คือ การส่งเสริมปัจเจกชน เสรีภาพ ความเสมอภาค ภารดรภาพของพลเมือง 10) การตัดสินใจสำคัญต้องเป็นไปตามเสียงฝ่ายข้างมาก โดยคำนึงถึงสิทธิของฝ่ายข้างน้อย 11) ประชาชนมีความเสมอภาคกันในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านกฎหมาย 12) ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง 13) ประชาชนต้องมีอิสระในการพูด การพิมพ์ การแสดงความคิดเห็น การร่วมชุมนุม การตั้งพรรคการเมือง เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศได้จริง และอย่างมีข้อมูลข่าวสาร 14) รัฐบาลต้องใช้หลักการปกครองโดยกฎหมาย หรือหลักนิติธรรม

1.1 สถาบันทางการเมือง (Political Institutions)

คำว่า “สถาบันทางการเมือง” มีความหมายหลายประการ ในที่นี้ Roy, C.M. (1955) ให้ความหมายไว้ว่า องค์การที่เป็นทางการของชุมชนการเมือง รวมทั้งโครงสร้างที่ไม่เป็นทางการที่ทำหน้าที่พิจารณาและตัดสินใจกิจกรรมทางการเมือง สถาบันทางการเมืองจึงเป็นเครื่องมือทางสังคมที่ผลักดันให้ชุมชนการเมืองได้บรรลุถึงซึ่งจุดหมาย ซึ่ง อรณิข รุ่งธิปานนท์ (2561) อธิบายว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ใช้ในปัจจุบันเป็นแบบทางอ้อม (Indirect Democracy) โดยประชาชนใช้อำนาจบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการผ่านสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ โดยผู้แทนปวงชนหรือผู้ปกครองจะต้องใช้อำนาจทั้งสามฝ่ายให้เป็นไปตามเจตจำนงของประชาชนเพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมและประโยชน์สุขของส่วนรวมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบ “รัฐสภา” ให้ความสำคัญกับสถาบันนิติบัญญัติกล่าวคือ “รัฐสภา” ในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาออกกฎหมายและควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริหารมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินและบังคับใช้กฎหมาย และฝ่ายตุลาการมีอำนาจหน้าที่ในการตีความวินิจฉัยข้อพิพาทหรือข้อโต้แย้งตามตัวบทกฎหมายทั้ง 3 ฝ่าย นับได้ว่าเป็นอำนาจรัฐอันเป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักการแบ่งแยกอำนาจของรัฐเสรีประชาธิปไตย “รัฐสภา” ตามความหมาย รัฐสภาไทย (2560) จึงเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีหน้าที่และอำนาจ โดยเฉพาะในอันที่มีผลต่อการปกครองบ้านเมืองและการบริหารประเทศในหลายด้าน สำหรับ “รัฐสภา” แห่งราชอาณาจักรไทยในปัจจุบัน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2555) เป็นสภานิติบัญญัติระดับชาติของประเทศไทยเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติอันเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทยตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยระบบรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญที่ยอมรับหลักการประชาธิปไตยของไทยนั้น ที่ผ่านมามีการแต่งตั้งแบบทั้งสิ้นและเลือกใช้รูปแบบสภาคู่ คือ สภาผู้แทนราษฎรกับวุฒิสภา เพื่อให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของตน พร้อมไปกับการมีวุฒิสภาอีกหนึ่งสภาเป็นสภาถ่วงดุลอำนาจ (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2546) ในทัศนะของ Huntington, S.P. (1963) เห็นว่า ประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาของสังคมจึงขึ้นอยู่กับความสามารถของสถาบันทางการเมือง คือ

การสร้างสถาบันทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของคนโดยทั่วไป และกระบวนการสร้างสถาบันทางการเมืองนี้เป็นที่รู้จักกันในชื่อ “Political Institutionalization” โดยสรุปว่า สถาบันทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพสูงจะต้องมีลักษณะ 4 ประการ คือ 1) มีความยืดหยุ่นสูง 2) มีความซับซ้อนมาก 3) มีความเป็นอิสระจากอิทธิพลใด และ 4) มีความกลมเกลียวมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ Beetham, D. (2007). เห็นว่า รัฐสภาควรมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้จึงจะเป็นตัวบ่งชี้ได้ว่าประเทศนั้นเป็นประชาธิปไตยเสรีนิยมมากน้อยเพียงใด ประกอบด้วย 1) เป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง คือ รัฐสภาเป็นตัวแทนอันชอบธรรมและทั่วถึงกับเท่าเทียมกันของประชาชนทั่วประเทศ ซึ่งมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและกลุ่มต่าง ๆ 2) มีความโปร่งใส คือ รัฐสภาเปิดให้สาธารณชนติดตาม หรือตรวจสอบกิจกรรมของรัฐสภาผ่านสื่อมวลชน 3) เข้าถึงได้อย่างสะดวก คือ รัฐสภาเปิดให้องค์กรหรือกลุ่มทางสังคมอื่น ๆ สามารถเข้ามาติดต่อ ร้องทุกข์ หรือเข้าร่วมกิจกรรมกับรัฐสภาได้ตลอดเวลาโดยทั่วถึง 4) มีความรับผิดชอบ คือ สมาชิกของรัฐสภามีความรับผิดชอบ และมีคุณธรรมในการปฏิบัติภารกิจเพื่อประชาชน ซึ่งลงคะแนนเสียงเลือกพวกตนเข้ามา และ 5) มีคุณภาพ คือ รัฐสภาต้องปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ ภายใต้ค่านิยมของความเป็นประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็นการออกกฎหมาย หรือการพิจารณาการทำงานของรัฐบาลอันส่งผลประโยชน์ต่อประชาชนทั้งหมด ดังนั้น เพื่อป้องกันสถาบันทางการเมืองทั้ง 3 ฝ่าย ซึ่งประกอบด้วย “รัฐสภา” ไม่ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจมากกว่าฝ่ายอื่น อันนำไปสู่การใช้อำนาจเกินขอบเขต และเป็นไปในทางที่ผิด ซึ่งมีผลทำให้ประชาชนและประเทศได้รับความเดือดร้อนเสียหายต่อไป

1.2 การพัฒนาทางการเมือง (Poetical Development)

ในทัศนะของนักวิชาการของไทย ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2538) ให้ความหมาย “การพัฒนาทางการเมือง” ว่าเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อระบบและกระบวนการทางการเมือง โดยที่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นไปในลักษณะที่ทำให้ระบบการเมืองและกระบวนการทางการเมือง สามารถเปิดกว้างให้กลุ่มบุคคลในสังคมที่ต้องการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองสามารถถือครองและใช้อำนาจนี้ รวมทั้งประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น การพัฒนาการเมืองจึงเป็นทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองโดยพลังทางสังคมและเศรษฐกิจโดยทั่วไปเป็นตัวผลักดัน ซึ่ง ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ (2545) ได้สรุปองค์ประกอบจากแนวคิด “การพัฒนาทางการเมือง” ที่ ลูเซียนพาย (Lucian W. Pye) โดยศึกษาจากประวัติศาสตร์ของการเมืองไทย ซึ่งมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของ “การพัฒนาทางการเมือง” พิจารณาโดยรวมได้ 3 ประการ คือ 1) ความชอบธรรมของระบบการเมือง หมายถึง การมีกลไกหรือมาตรการที่จะทำให้ผู้ปกครองเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองโดยสุจริต ใช้อำนาจในการปกครอง การสืบทอดอำนาจทางการเมือง ประชาชนยอมรับและเป็นวิถีทางอันถูกต้องชอบธรรม เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางและเท่าเทียมกัน สร้างกลไกหรือมาตรการในการควบคุมตรวจสอบที่มาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การใช้อำนาจและการสืบทอดอำนาจทางการเมือง เพื่อเป็นหลักประกันในเรื่องของความสุจริต 2) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการเมือง หมายถึง การที่ระบบ

การเมืองมีกลไกหรือมาตรการที่เอื้ออำนวยให้สถาบันการเมืองต่าง ๆ กระบวนการทางการเมืองสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล สอดคล้องต่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสถาบันการเมืองและกระบวนการทางการเมือง 3) เสถียรภาพของระบบการเมือง หมายถึง การที่ระบบการเมืองมีความมั่นคง มีการเปลี่ยนแปลงอำนาจทางการเมืองอย่างมีระเบียบแบบแผน เป็นไปโดยสันติวิธี ปราศจากการใช้กำลังหรือความรุนแรงทางการเมือง ดังนั้น การพัฒนาการเมืองควรใช้แนวคิดเพื่อเป็นกรอบสำคัญที่นำมาใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบการเมืองการปกครองของไทยและต่างประเทศ ในการพัฒนาทางการเมือง พิจารณาได้ 3 ประการ คือ 1) ความชอบธรรมของระบบการเมือง 2) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการเมือง และ 3) เสถียรภาพของระบบการเมือง

2. แนวคิดและทฤษฎีการเมืองการปกครองของอังกฤษ

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของนักปรัชญาการเมืองตะวันตก ซึ่ง Thomas Hobbes (1588-1679) ชาวอังกฤษ ก็ได้ยืนยันว่าอำนาจสูงสุดเป็นของผู้ปกครองโดยประชาชนเป็นผู้มอบอำนาจนี้ให้ในลักษณะเด็ดขาด แต่ช่วงต่อมา John Locke (1632-1704) ซึ่งเป็นนักปราชญ์ชาวอังกฤษเช่นกันกลับเห็นว่า จริง ๆ แล้วสังคมรัฐจะเกิดไม่ได้เลย ถ้าไม่มีประชาชนและผู้ปกครองรัฐจะอยู่ได้ก็ต่อเมื่อประชาชนยอมรับเท่านั้น โดยเฉพาะต้องปกครองรัฐโดยยึดถือประโยชน์ของประชาชนโดยรวมเป็นที่ตั้ง หากผู้ปกครองทำหน้าที่อย่างไม่ชอบธรรม ประชาชนก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ผู้ปกครองจะไม่มีอำนาจเด็ดขาดเหมือนในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (กิตติพัฒน์ สุวรรณศิริเมธี, 2550) สอดคล้องกับแนวคิดของ Mill, J.S. (1991) กล่าวว่า สังคมหรือรัฐไม่มีสิทธิที่จะบังคับให้ปัจเจกบุคคลกระทำตามสิ่งที่สังคมหรือรัฐต้องการได้ แม้ว่าสิ่งนั้นจะเป็นสิ่งที่ดีหรือเป็นสิ่งที่ควรทำตามความเห็นของสังคมหรือรัฐ หากต้องการให้ทำ ก็ต้องใช้วิธีการชักจูงโน้มน้าวเกลี้ยกล่อมให้เห็นคล้อยตาม ไม่ใช่ใช้วิธีบังคับ ซึ่งได้จำแนกเสรีภาพออกเป็น 3 ประเภทหลัก ๆ คือ (1) เสรีภาพที่เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดภายในจิตใจของคนเรา (The Inward Domain of Consciousness) เสรีภาพประเภทนี้จัดเป็นเสรีภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่ ได้แก่ 1) เสรีภาพในมโนธรรม (Liberty of Conscience) ซึ่งเป็นเรื่องของความเชื่อและการนับถือศาสนา 2) เสรีภาพทางความคิด (Liberty of Thought) 3) เสรีภาพในการอภิปราย (Liberty of Discussion) และ 4) เสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน (Liberty of the Press) (2) เสรีภาพเกี่ยวกับบรรณนิยมและการแสวงหา (Liberty of Taste and Pursuits) คนเราควรมีเสรีภาพที่จะปฏิบัติตามความเชื่อของตน และแสวงหาแผนของชีวิตที่สอดคล้องกับลักษณะและความต้องการส่วนตัวของเราโดยไม่ละเมิดเสรีภาพของคนอื่น และ (3) เสรีภาพในการรวมตัวกัน (Freedom to Unite) เสรีภาพประเภทนี้เกิดขึ้นตามมาจากการมีเสรีภาพทั้งสองประเภทข้างต้น คนเราควรมีอิสระที่จะรวมตัวกับคนอื่น ๆ ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เป็นกลุ่ม ชมรม สมาคม สหภาพ และพรรคการเมือง เป็นต้น

2.1 สถาบันทางการเมือง (Political Institutions)

คำว่า “สถาบันทางการเมือง” ในทัศนะของ Dell, G.H., & Carol, L. (1967) เห็นว่า สถาบันทางการเมืองยังเป็นที่รวบรวมสะสมแบบแผนของพฤติกรรมทั้งมวลมนุษย์ได้เสาะหากฎเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติ อันเกี่ยวกับการเมืองและการปกครอง อังกฤษถือเป็นแม่แบบในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ดีที่สุดของประเทศส่วนใหญ่ในโลก ซึ่งมีองค์กรนิติบัญญัติ หรือรัฐสภา โดยความหมายตาม Axford, et al. (2002) “ฝ่ายนิติบัญญัติ” หมายถึง องค์กรของรัฐที่ออกกฎหมาย ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ คือ “รัฐสภา” (Parliament) อันเป็นสถานที่สำหรับประชุมเพื่อถกเถียง อภิปราย และลงคะแนนเสียงของสมาชิกรัฐสภาในการร่างและผลักดันกฎหมายต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งระบบสภาของอังกฤษเป็นระบบสภาคู่ (Bicameralism) คือ 1) สภาล่าง (Lower house) หรือสภาผู้แทนราษฎร สำหรับประเทศประชาธิปไตยสมาชิกจะมาจากการเลือกตั้งเท่านั้น 2) สภาสูง (Upper house) หรือวุฒิสภา (Senate) ซึ่งมาจากทั้งการเลือกตั้งหรือแต่งตั้ง หรือทั้ง 2 ประเภทพร้อมกัน ตามแต่รัฐธรรมนูญของประเทศนั้นกำหนด ซึ่งข้อได้เปรียบของระบบสภาคู่ ได้แก่ 1) สภาสูง ช่วยตรวจสอบและขัดเกลากฎหมายที่มาจากสภาล่าง 2) สภาสูง ช่วยคานอำนาจของสภาล่าง และป้องกันไม่ให้เสียงข้างมากมีอำนาจมากเกินไป 3) สภาสูง ช่วยตรวจสอบอำนาจบริหารให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น และ 4) สภาสูง เป็นตัวแทนของประชาชนได้หลากหลายมากขึ้น (อรรถสิทธิ์ เมืองอินทร์, 2558) นอกจากนี้ ยังมีระบบพิเศษที่ดำรงคู่อยู่กับรัฐสภาอังกฤษด้วย คือ ระบบกรรมาธิการ (Committee) เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจในการทำงานของฝ่ายบริหาร (ประภาศรี ฤกษ์อุดมสิน, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Beetham, D. (2007) เห็นว่า หน้าที่ของรัฐสภามี ดังนี้ 1) ออกกฎหมาย 2) ให้การเห็นชอบการเก็บภาษีรวมไปถึงงบประมาณ และ ค่าจ่ายของประเทศ 3) พิจารณาและตรวจสอบฝ่ายบริหารทั้งนโยบายและตัวบุคคล 4) ให้การเห็นชอบสนธิสัญญาระหว่างประเทศ 5) มีการหารือหรือถกเถียงเกี่ยวกับประเด็นสำคัญของประเทศ หรือกับต่างประเทศ และ 6) แก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีรัฐธรรมนูญเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ทางอำนาจและถ่วงดุลซึ่งกันและกัน ดังนั้น “ฝ่ายนิติบัญญัติ” หรือ “รัฐสภา” จึงมีความสำคัญสำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้วยการบัญญัติให้องค์กรฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารร่วมกันออกกฎหมาย โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ทางอำนาจ ในการทำหน้าที่ตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งกันและกัน

2.2 การพัฒนาทางการเมือง (Poetical Development)

โดยความหมาย “การพัฒนาทางการเมือง” มาจากภาษาอังกฤษว่า “Poetical Development” เป็นคำที่เริ่มใช้กันในวงวิชาการรัฐศาสตร์เมื่อทศวรรษ 1950 มีรากฐานมาจากการศึกษาการเมืองเปรียบเทียบของประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งได้มีการแสวงหาแนวความคิดและการศึกษาในเรื่องนี้อย่างเป็นระบบและจริงจังในช่วงทศวรรษที่ 1960 เป็นต้นมา โดยพัฒนามาจากการเรียนการสอนวิชาการเมืองเปรียบเทียบ (Comparative Politics) การพัฒนาการเมืองใช้เป็นมาตรฐานทางความเชื่อในทางการเมืองในเรื่องที่ว่า การเมืองในประเทศต่าง ๆ ต่างก็สามารถพัฒนาเข้าสู่สภาวะทางการเมืองที่ดีกว่าแบบหนึ่ง การวัดการพัฒนาทางการเมืองบาง

ที่เรียกว่า “การทำการเมืองให้มีความทันสมัย” (Political Modernization) (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2545; วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2566) ซึ่งอังกฤษมีการพัฒนาทางการเมืองการปกครองอย่างต่อเนื่องมายาวนาน ในทัศนะของ พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย (2565) เห็นว่า รัฐธรรมนูญอังกฤษมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปตลอดระยะเวลา 800 ปีที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นการขยายสิทธิการเลือกตั้ง (จากผู้ชายที่เสียภาษี เป็นผู้ชายทุกคน และเป็นพลเมืองทุกคน) การค่อย ๆ ลดทอนอำนาจของกษัตริย์ (จากห้ามเพียงแค่การเก็บภาษี จนนำไปสู่การห้ามแทรกแซงทางการเมือง) การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน (จากมีกฎบัตรคุ้มครอง จนนำไปสู่การมีองค์กรตุลาการที่มีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญคุ้มครอง) ฯลฯ เหตุผลที่ทำให้รัฐธรรมนูญประเทศอังกฤษยืนยาว เนื่องมาจากกฎเกณฑ์ที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญอังกฤษ เป็นผลพวงมาจากการเรียกร้องของประชาชนจากล่างขึ้นบน (Bottom-Up) แทบทั้งสิ้น มีลักษณะเป็นสัญญาประชาคม เป็นผลให้เกิดการยอมรับและปฏิบัติตามเป็นเวลานาน มีความเป็นพลวัตรแล้วยังมีความยืดหยุ่นสูงสามารถแก้ไขได้ง่าย รัฐสภามีอำนาจและสามารถแก้ไขได้เช่นเดียวกับกฎหมายปกติ Lucian, W.P. (1966) เห็นว่าองค์ประกอบของการพัฒนาการเมืองประกอบด้วย 3 ประการ ได้แก่ 1) ความเท่าเทียมกัน (Equality) หมายถึง ความเท่าเทียมกันตามกฎหมาย หรือสิทธิเท่าเทียมกันทางการเมืองในการมีส่วนร่วมของประชาชน 2) ความสามารถของระบบการเมือง (Capacity) หมายถึง ระบบการเมืองมีความสามารถสูงที่จะตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของประชาชนได้เป็นอย่างดี มีความสามารถเกี่ยวกับการดำเนินนโยบาย (Output) ของระบบ ในการดำเนินงานของสถาบันการเมืองต่าง ๆ โดยเฉพาะของรัฐบาลในด้านการบริหารงาน เป็นต้น และ 3) การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ (Differentiation and Specialization) กล่าวคือ ในระบบการเมืองที่พัฒนาแล้วจะมีการแบ่งโครงสร้างทางการเมือง โดยกำหนดให้สถาบันการเมืองหรือองค์การทางการเมืองมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันตามความสามารถเฉพาะหรือความชำนาญเฉพาะ ดังนั้น การพัฒนาทางการเมืองเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งมีการวางแผนหรือจัดทำแผนพัฒนาทางการเมือง โดยกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และเงื่อนไขด้านเวลาที่ชัดเจน อันเป็นแนวทางหรือกรอบในการดำเนินการ โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นตัวกำหนดอำนาจและหน้าที่ทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ผลการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีในการศึกษาเปรียบเทียบการเมืองการปกครองระหว่างไทยกับอังกฤษ

ผู้ศึกษาได้แนวคิดจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีในการศึกษาเปรียบเทียบการเมืองการปกครองระหว่างไทยกับอังกฤษ เพื่อการศึกษาในประเด็นหลักสำหรับบทความนี้ขึ้น 2 ส่วน กล่าวคือ แนวคิดความเป็นสถาบันทางการเมืองของรัฐสภา และแนวคิดการพัฒนาทางการเมือง ดังนั้น แนวคิดความเป็นสถาบันทางการเมืองนั้น ผู้ศึกษาได้ใช้ทฤษฎีความเป็นสถาบันทางการเมืองตาม Thomas Hobbes (1588-1679); John Locke (1632-1704); (กิตติพัฒน์ สุวรรณสิริเมธี, 2550) ซึ่งได้แนวคิดความเป็นสถาบันทางการเมืองของ

รัฐสภาตาม Huntington, S.P. (1963); Mill, J.S. (1991); Beetham, D. (2007); อมร รักษาสัตย์ และคณะ (2539) ที่ว่า 1) การมีอิสระต่อการปฏิบัติงาน 2) การมีการตรวจสอบและการถ่วงดุลอำนาจและ 3) การมีความรับผิดชอบต่อประชาชน สำหรับแนวคิดการพัฒนาทางการเมืองนั้น ได้ใช้ทฤษฎีการพัฒนาทางการเมืองตาม ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2538); อีร์ภาร์ เสรีรังสรรค์ (2545); พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย (2565) ที่ว่า 1) ความชอบธรรมของระบบการเมือง 2) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการเมือง และ 3) เสถียรภาพของระบบการเมือง

ผลการเปรียบเทียบการเมืองการปกครองระหว่างไทยกับอังกฤษ

1. ความเป็นสถาบันทางการเมืองของรัฐสภา

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบและวิเคราะห์ระหว่างไทยกับอังกฤษตามแนวคิดความเป็นสถาบันทางการเมืองของรัฐสภา

ประเด็นเปรียบเทียบ	ไทย	อังกฤษ
แนวคิดความเป็นสถาบันทางการเมืองของรัฐสภา Huntington, S.P. (1963); Mill, J.S. (1991); Beetham, D. (2007) ; อมร รักษาสัตย์ และคณะ (2539)	รัฐสภาไทยนั้นยังขาดความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของฝ่ายนักการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำหน้าที่โดยตรงในฐานะตัวแทนของประชาชน เพราะแม้ฝ่ายนักการเมืองจะมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนก็ตาม แต่กลไกของพรรคก็ยังคงสามารถควบคุมการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของนักการเมืองได้ รวมถึงการแทรกแซงหรือการแทรกซึมในกระบวนการตัดสินใจในระดับวุฒิสภา จนเกิดเป็นปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “การล็อบบี้” เพื่อให้	รัฐสภาของอังกฤษมีความเป็นอิสระโดยเด็ดขาดและสูงสุด ซึ่งจะจำกัด “อำนาจอธิปไตย” ไว้ในขอบเขตของกฎหมายที่จะกำหนดจากรัฐสภา ประกอบด้วย 3 สถาบัน คือ สถาบันพระมหากษัตริย์ สมาชิกสภาขุนนาง และสภาล่าง (สภาผู้แทนราษฎร) รัฐสภาใช้อำนาจมากกว่าทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ กฎหมายของรัฐสภาไม่อาจถูกตั้งคำถามหรือปฏิเสธโดยฝ่ายตุลาการ เพราะถือว่ารัฐสภาเป็นตัวแทนมาจากประชาชน เรียกได้ว่า “ระบบรัฐสภาของอังกฤษ” เป็นระบบที่ผสมผสานระหว่าง

ประเด็นเปรียบเทียบ	ไทย	อังกฤษ
	ฝ่ายวุฒิสภาผ่านร่างกฎหมาย ที่ฝ่ายรัฐบาลผลักดันผ่านทาง สภาผู้แทนราษฎรแล้ว เป็นต้น	สถาบันกษัตริย์ สถาบันขุนนาง และประชาชน นั้นเอง
2. การมีการ ตรวจสอบ และการถ่วงดุล อำนาจ	รัฐสภาไทย มี “คณะกรรมการธิการ” มีบทบาท หน้าที่ มีอำนาจตรวจสอบที่ยัง ไม่ชัดเจน และขาดสภาพ คล่องในการปฏิบัติหน้าที่ แม้ มีที่มาจากการแต่งตั้ง ซึ่งการ กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามา จากการแต่งตั้งทั้งหมด แม้จะ คล้ายกับอังกฤษ แต่ก็เป็น เพียงความคล้ายในแง่ของ ที่มาเท่านั้น ที่สำคัญคือ ยัง สามารถกำหนดรัฐบาลได้และ มีอำนาจเหนือรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน	รัฐสภาอังกฤษ มี “คณะกรรมการธิการ” ซึ่งในสภา สามัญและสภาขุนนางนั้นจะมี บทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการ ปฏิบัติงานของรัฐบาล โดยเฉพาะในการช่วยจัดทำ ร่างพระราชบัญญัติ และ พิจารณากฎหมายในทุกด้าน ของประเทศ การติดตามการ ทำงานและตรวจสอบนโยบาย ในการบริหารราชการแผ่นดิน ของรัฐบาล ตลอดจนการ พิจารณาเรื่องสำคัญอื่น ๆ เช่น เรื่องเศรษฐกิจ เป็นต้น
3. การมีความรับผิดชอบ ต่อประชาชน	เห็นได้ว่า ในการเลือกตั้งครั้ง ล่าสุดที่มีพรรคการเมืองที่เป็น พรรคน้องใหม่และได้คะแนน สูงสูดนำพรรคร่วมรัฐบาลนั้น หากแต่ไม่สามารถที่จะเป็น แกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลได้ ซึ่งตรงกันข้ามกลับมีการผสม ชั่วคราวอำนาจของพรรคการเมือง เพื่อการได้มาในการจัดตั้ง รัฐบาลอย่างไม่น่าจะเป็นไปได้ ซึ่งหากมองตามระบอบ	จากข้อตกลงร่วมกันของ ประชาชนอังกฤษ จนเป็นที่ ยอมรับโดยทั่วไป อันเป็น ขนบธรรมเนียมหรือหลัก ปฏิบัติ ที่สำคัญ เรียกว่า “กฎหมายจารีตประเพณี” (Common law) หรือ “หลัก นิติธรรม” (Rule of law) โดย ได้วางแนวทางของกฎหมายที่ เกี่ยวกับสิทธิของปัจเจกชน อำนาจรัฐ การตีความ และคำ

ประเด็นเปรียบเทียบ	ไทย	อังกฤษ
	ประชาธิปไตย “ยึดหลักเสียงข้างมาก เคารพเสียงส่วนน้อย” เรียกว่าเป็น การที่ไม่เคารพเสียงของประชาชน ฝ่ายรัฐบาลจึงเป็น เรื่อง ผลประโยชน์ ตาม ความต้องการของพรรคการเมือง มาก กว่า ำ การ เป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งตามความต้องการของประชาชน	พินาศของศาลไว้ ซึ่ง เห็นได้จากการที่คณะรัฐมนตรีจะทำงานรับผิดชอบร่วมกันทั้งคณะ เพื่อความเป็นปึกแผ่นทางการเมืองและไม่ให้เกิดความผิดพลาดถ้าหากรัฐบาลเป็นฝ่ายแพ้ต่อมติ ไม่ไว้วางใจจากสภาแล้ว รัฐบาลเอง ก็ จะแสดงความรับผิดชอบด้วยการเป็นฝ่ายขอลาออกหรือขอยุบสภา

2. การพัฒนาทางการเมือง

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบและวิเคราะห์ระหว่างไทยกับอังกฤษตามแนวความคิดการพัฒนาทางการเมือง

ประเด็นเปรียบเทียบ	ไทย	อังกฤษ
แนวความคิด พัฒนาทาง การเมือง ชัยอนันต์ สมุทรนิช (2538); ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ (2545); พรสันต์ เลียงบุญเลิศชัย (2565)	1. ความชอบธรรม ของระบบการเมือง ด้วยระบบการเมืองไทยยังขาด การสร้างกลไกที่มีมาตรฐานใน การขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทาง ปฏิบัติ ที่ เปิดโอกาสให้ ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ทางการเมืองทั้งทางตรงและ ทางอ้อม และที่สำคัญต้อง ควบคู่ไปกับการสร้างวัฒนธรรม ทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม โดยที่ มิใช่ วัฒนธรรมทาง การเมืองแบบคับแคบผสมการ	ประชาชนอังกฤษทุกคน สามารถในการมีส่วนร่วมใน กระบวนการทางการเมือง และ เข้าไปสู่ระบบการเลือกตั้งเพื่อ การตัดสินใจทางการเมือง ระบบรัฐสภาอังกฤษมี สภาสูง (ฝ่ายนิติบัญญัติ) และสภาล่าง (ฝ่ายรัฐบาล) ได้ทำหน้าที่ สอดคล้องประสานกันไปด้วย ความเข้าใจตรงกันของทุกฝ่าย ในทางแนวปฏิบัติ ซึ่งทุกฝ่าย ต่างยอมรับถึงฐานะอำนาจของ

ประเด็นเปรียบเทียบ	ไทย	อังกฤษ
	มีส่วนร่วมของความเป็นระบอบประชาธิปไตย นักการเมืองต้องระมัดระวังถึงการใช้สิทธิหรือการตัดสินใจ ทั้งในการพิจารณาหรือคัดเลือกบุคคลผู้เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อให้ทำหน้าที่ในนามตัวแทนของประชาชน โดยเฉพาะการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งและการลงประชามติในเรื่องต่าง ๆ ในรัฐสภา	รัฐบาลที่เกิดจากผลการเลือกตั้งตัดสิน แสดงถึงความต้องการของประชาชนที่กำหนดให้พรรคใดพรรคหนึ่งที่ได้รับเสียงข้างมากนั้นเป็นผู้บริหารประเทศ การยอมรับข้อตกลงร่วมกันในทางการเมือง เรียกว่า “สัญญาสุภาพบุรุษ” ซึ่งต้องไม่ใช่หลังปกครอง ต้องใช้กฎหมายปกครอง และต้องเคารพกฎหมาย
2. ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการเมือง	ไทยมีโครงสร้างทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการเป็นประชาธิปไตย หากแต่ปัญหายังอยู่ที่การปรับกระบวนการทางการเมืองให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เช่น การกระจายอำนาจคืนสู่ภาคประชาชนอย่างเป็นรูปธรรมเน้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชน มีเวทีรับฟังในการร่วมแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกถึงความต้องการทางการเมืองภาคประชาชน เป็นต้น	ระบบการเมืองของอังกฤษสังคมได้ยอมรับการปกครองที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีความชอบธรรมของสถาบันทางการเมือง และไม่ยินยอมนำความรุนแรงมาใช้ในทางการเมือง เห็นได้จากการมีความสมดุลระหว่างอำนาจหน้าที่และความเป็นอิสระโดยรัฐบาลที่มีความเข้มแข็ง โดยสามารถดำเนินงานในด้านการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ภายใต้การตรวจสอบของรัฐสภา จึงทำให้กลไกทางการเมืองของอังกฤษมีความเข้มแข็ง

ประเด็นเปรียบเทียบ	ไทย	อังกฤษ
3. เสถียรภาพของระบบการเมือง	การเมืองไทยนั้นได้เกิดการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด มีการปฏิวัติ การรัฐประหาร และการกบฏ หลายครั้ง ย่อมส่งผลต่อสถาบันทางการเมืองไทยตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นสาเหตุให้มีการฉีกรัฐธรรมนูญและล้มรัฐสภาไปพร้อมกัน อีกทั้งฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลเองก็มาจากการรัฐประหาร อยู่ภายใต้อิทธิพล ที่เรียกว่า “นักธุรกิจการเมือง” หรือ “กลุ่มทุนการเมือง” ที่เข้ามาใช้พื้นที่รัฐสภาเป็นทางผ่านสู่ธุรกิจ ในการใช้กฎหมายทางการเมืองก่อผลประโยชน์จากอำนาจที่มีอยู่ทำให้รัฐสภาเองขาดความมีเสถียรภาพและความมั่นคง	การเมืองของอังกฤษมีเสถียรภาพได้ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย โดยที่ประชาชนมีส่วนร่วมและยึดเป็นแนวทางปฏิบัติในวิถีชีวิตเห็นได้จากอังกฤษเองมีสมาชิกรัฐสภาและพรรคการเมืองที่มีจิตสำนึกประชาธิปไตยสูง ซึ่งแสดงบทบาทในการทำหน้าที่เป็นสถาบันตัวแทนของประชาชนเป็นอย่างมาก เสียงของฝ่ายค้านในรัฐสภาจะมีพลังที่จะควบคุมให้รัฐบาล ต้องระมัดระวังในการรักษาคะแนนเสียงของตน และฝ่ายรัฐบาลจะทบทวนและควบคุมการทำงานของคณะรัฐมนตรีตลอดเวลา

สามารถสรุปเป็นแผนภาพองค์ความรู้ได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้เขียน

บทสรุป

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีในการศึกษาเปรียบเทียบการเมืองการปกครองระหว่างไทยกับอังกฤษ เพื่อเป็นแนวทางในการเปรียบเทียบการเมืองการปกครองระหว่างไทยกับอังกฤษ ทำให้ทราบว่า 1) ความเป็นสถาบันทางการเมืองของรัฐสภา ได้แก่ 1.1) การมีอิสระต่อการปฏิบัติงาน รัฐสภาไทยยังขาดความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของฝ่ายนักการเมือง ซึ่งกลไกของพรรคสามารถควบคุมการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของนักการเมืองได้ รวมถึงการแทรกแซงหรือการแทรกซึมในกระบวนการตัดสินใจในระดับวุฒิสภา รัฐสภาของอังกฤษมีความเป็นอิสระโดยเด็ดขาดและสูงสุด ซึ่งจะจำกัด “อำนาจอธิปไตย” ไว้ในขอบเขตของกฎหมายที่จะกำเนิดจากรัฐสภา รัฐสภามีอำนาจมากกว่าทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ 1.2) การมีการตรวจสอบและการถ่วงดุลอำนาจ ไทยมี “คณะกรรมการการเลือกตั้ง” มีบทบาทหน้าที่ มีอำนาจตรวจสอบที่ยังไม่ชัดเจน และขาดสภาพคล่องในการปฏิบัติหน้าที่ อังกฤษมี “คณะกรรมการการเลือกตั้ง” ในการช่วยจัดทำร่างพระราชบัญญัติและพิจารณากฎหมายในทุกด้านของประเทศ รวมถึงการติดตามการทำงานและตรวจสอบนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล 1.3) การมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ในการเลือกตั้งครั้งล่าสุดที่มีพรรคการเมืองเป็นพรรคน้องใหม่และได้คะแนนสูงสุคนำพรรคร่วมรัฐบาล แต่ไม่สามารถที่จะเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลได้ ซึ่งตามระบอบประชาธิปไตย “ยึดหลักเสียงข้างมาก เคารพเสียงส่วนน้อย” เรียกว่า

เป็นการที่ไม่เคารพเสียงของประชาชน อังกฤษมีขนบธรรมเนียมหรือหลักปฏิบัติที่สำคัญร่วมกันของประชาชน เรียกว่า “หลักนิติธรรม” (Rule of law) เป็นข้อตกลงร่วมกันเพื่อความเป็นปึกแผ่นทางการเมืองและไม่ให้เกิดความผิดพลาด และ 2) การพัฒนาทางการเมือง ได้แก่ 2.1) ความชอบธรรมของระบบการเมือง ไทยยังขาดการสร้างกลไกที่มีมาตรฐานในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมือง ในทางปฏิบัติที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม อังกฤษประชาชนทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง และเข้าไปสู่ระบบการเลือกตั้งเพื่อการตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งกำหนดให้พรรคใดพรรคหนึ่งที่ได้รับเสียงข้างมากนั้นเป็นผู้บริหารประเทศ 2.2) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการเมือง ไทยมีโครงสร้างทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการเป็นประชาธิปไตย ควรมีการกระจายอำนาจคืนสู่ประชาชนให้เป็นรูปธรรม เน้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีเวทีรับฟังในการร่วมแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกทางการเมืองภาคประชาชน สังคมอังกฤษยอมรับการปกครองที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีความชอบธรรมและไม่ยินยมนำความรุนแรงมาใช้ในทางการเมือง จึงทำให้กลไกทางการเมืองของอังกฤษมีความเข้มแข็ง 2.3) เสถียรภาพของระบบการเมือง ไทยได้เกิดการเปลี่ยนผ่านมาโดยตลอด มีการปฏิวัติ การรัฐประหาร และการกบฏ ส่งผลต่อสถาบันทางการเมือง มีการฉีกรัฐธรรมนูญและล้มรัฐสภาไปพร้อมกัน รัฐสภาเป็นทางผ่านสู่ธุรกิจในการใช้กฎหมายทางการเมืองก่อผลประโยชน์ทำให้รัฐสภาเองขาดความมีเสถียรภาพและความมั่นคง อังกฤษมีเสถียรภาพได้ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย โดยที่ประชาชนมีส่วนร่วมและยึดเป็นแนวทางปฏิบัติในวิถีชีวิต เห็นได้จากอังกฤษมีสมาชิกรัฐสภาและพรรคการเมืองที่มีจิตสำนึกประชาธิปไตยสูง

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพัฒน์ สุวรรณศิริเมธี. (2550). เอกสารประกอบวิชาปรัชญาการเมืองตะวันตก. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2567 จาก <https://www.mcu.ac.th/article/detail/14242>.
- จิรากิตต์ แสงสี. (2563). ลักษณะพื้นฐานของการปกครองระบบรัฐสภา: ศึกษาเปรียบเทียบระบบรัฐสภาใน อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น และไทย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สาขา กฎหมายมหาชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2538). การปฏิรูปทางการเมือง. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายศึกษา.
- ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร. (2557). ความเป็นสถาบันทางการเมืองของรัฐสภาไทย. วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา. 3(1), 33-44.
- ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิต. (2564). รัฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2546). ชุดโครงการวิจัยการติดตามและประเมินผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญ เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและความคิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลและองค์กรอิสระ. นนทบุรี: สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน.

- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2545). หน่วยที่ 15 แนวทางการพัฒนาการเมืองไทย. เอกสารการสอนชุดวิชาสถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประภาศรี ฤกษ์อุดมสิน. (2559). อำนาจหน้าที่และคุณสมบัติของวุฒิสภาตามหลักประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับประเทศไทย. นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พรชัย เลื่อนฉวี. (2550). กฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย. (2565). สรุปการสัมมนา โครงการรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ ตอนที่ 3 รัฐธรรมนูญอังกฤษ: โครงสร้างที่มา หลักการสำคัญและความเป็นพลวัต. กรุงเทพฯ: สำนักนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า.
- ภูมิ มูลศิลป์. (2564). บทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาในระบบสภาคู่กับประสิทธิผลในการเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเมืองและการพัฒนาประชาธิปไตยไทย. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 10(3), 306-318.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์. (2553). เอกสารการสอนชุดวิชาสถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 19. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัฐสภาไทย. (2560). หน้าที่และอำนาจของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2566, จาก <https://web.parliament.go.th/view/7/อำนาจหน้าที่รัฐสภาTH-TH>.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2566). การพัฒนาการเมือง. สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2566, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/การพัฒนาการเมือง>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2555). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550: การศึกษาการบังคับใช้. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ.
- อมร รัชสาสัย และคณะ. (2539). ประชาธิปไตย: อุดมการณ์ หลักการ และแบบอย่างการปกครองหลายประเทศ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรณิษฐ์ รุ่งธิปานนท์. (2561). รัฐสภาราชาอาณาจักร: สภาสามัญ สภาขุนนาง. กรุงเทพฯ: หน่วยงานสนับสนุนสำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- อรรถสิทธิ์ เมืองอินทร์. (2558). การเมืองการปกครองเปรียบเทียบ. สืบค้นเมื่อ 8 ตุลาคม 2566, จาก http://www.clm.up.ac.th/doc/ebook_001.pdf.

- Axford, B., Browning, G.K., Huggins, R., Rosamond, B., Grant, A. & Turner, J. (2002). **Politics: An Introduction**. London and New York: Routledge.
- Beetham, D. (2007). **Parliament and Democracy in the Twenty-First century**. Switzerland: Inter-Parliamentary Union.
- Dell, G.H., & Carol, L. (1967). **Comparative Government and Politics**. New York: Dodd. Mead & Company, Inc.
- Huntington, S.P. (1963). **Political Order in Changing Societies**, Conn.: Vale University Press.
- Lucian, W.P. (1966). **Aspects al Political Development**. Boston: Little, Brown.
- Mill, J.S. (1991). **On Liberty**. In J. S. Mill on Liberty in Focus. Edited by John Gray and G. W. Smith. London: Routledge.
- Roy, C.M. (1955). **The Study of Comparative Government**. New York. Doubleday & Company, Inc.